

Vliv zkušenosti s nevěrou a dosaženého stupně vzdělání na žárlivost

Pocit žárlivosti se neomezuje pouze na romantické partnerské vztahy, ale může se objevit v různých typech sociálních vazeb. Klíčovým faktorem pro vznik žárlivosti je vnímání narušení integrity a exkluzivity daného vztahu. Ohrožení vnímané jistoty vyvolává emoce jako úzkost, frustrace a strach, které jsou pro prožívání žárlivosti charakteristické (Diotaiuti et al., 2022). Stejně jako u všech emocí existuje i u žárlivosti škála projevů od zdravé reakce až po nezdravé a destruktivní chování (Buss, 2000). Současný trend v psychologii opouští striktní dělení žárlivosti na "normální" a "abnormální". Místo toho se na ni nahlíží jako na kontinuum, spektrum s plynulým přechodem od běžných projevů až k problematickému chování (Lima et al., 2017). Žárlivost můžeme definovat jako nepříjemnou emoční reakci, která se objevuje v reakci na vztah mimo partnerskou dyádu. Tento vztah může být skutečný, imaginární nebo pouze předpokládaný (Bringle & Buunk, 1991).

Žárlivost je komplexní emoce, kterou v životě jedince ovlivňují individuální, partnerské a sociokulturní faktory. Murphyová a kol. (2006) jsou jedni z autorů, kteří zkoumali vztah žárlivosti a zkušeností s nevěrou. Podle jejich výzkumu muži, kteří v minulosti prožili vážné romantické vztahy, budou spíše žárlivější. Hlavním důvodem je strach z možné sexuální nevěry partnerky, se kterou se v minulosti setkali. Naproti tomu muži bez zkušeností s romantickými vztahy budou ve vztahu méně žárliví, protože se s takovými obavami v minulosti nesetkali. U žen se projevila žárlivost nezávisle na předchozí zkušenosti. Pavelaová a kol. (2014) zjistili, že u žen žárlivost vzniká už při představě sexuální nevěry.

V rámci našeho výzkumu jsme se rozhodli stanovit hypotézu o existenci vztahu mezi žárlivostí a minulou zkušeností s nevěrou a zároveň s nejvyšším dosaženým stupněm vzdělání. Naši hypotézu jsme se rozhodli ověřit prostřednictvím obecné lineární regrese s jednou závislou proměnnou, kterou je v našem případě žárlivost a dvěma regresory, tedy zkušenost s nevěrou a dosažený stupeň vzdělání. Data o žárlivosti byla získána z projektu Škála žárlivosti v partnerských vztazích v rámci předmětu Psychometrika 1. Zbylá data, konkrétně o dosaženém vzdělání a zkušenost s nevěrou jsou smyšlená.¹

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=217>.

Na základě výsledků obecné lineární regrese dokážou naše regresory vysvětlit 14,8 % rozptylu na naší nezávislé proměnné (R^2), s hodnotou statistiky $F = 33,57$ a p -hodnotou $<0,001$. Lze tedy říci, že zkušenost s nevěrou a dosažený stupeň vzdělání jsou schopni předpovědět 14,8 % rozmanitosti žárlivosti.

Tabulka 1: Koeficient determinance a test podmodelu

Model	Koeficient determinance	Testová statistika F	p-hodnota
	0,15	33,57	<0,001

Dále jsme pátrali, zda naše regresory přináší statisticky významné zpřesnění jeho predikční schopnosti. Ukázalo se, že zkušenost s nevěrou toto zpřesnění přináší, na rozdíl od dosaženého vzdělání.

Tabulka 2: Test statistické významnosti a míra účinku

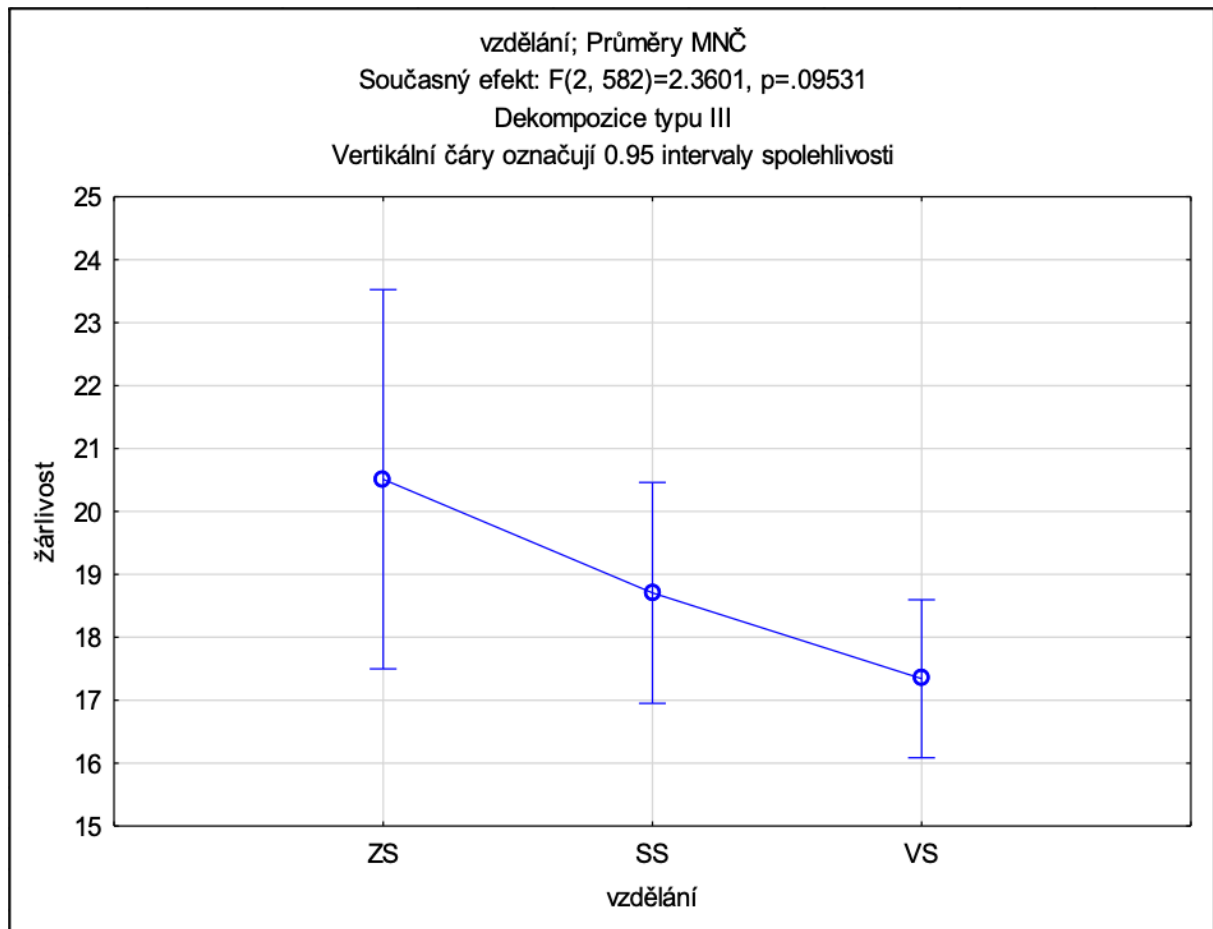
Regresor	SS	Testová statistika F	p-hodnota	Míra účinku
Zkušenost	11 970,42	97,33	<0,001	0,14
Vzdělání	580,50	2,36	0,1	0,01

Statisticky významný rozdíl dokazují výsledky mezi zkušeností s nevěrou. Konkrétně pokud jedinec nemá zkušenost s nevěrou, tak jeho skóre na škále žárlivosti klesne v průměru o 10,6 bodů. Současně můžeme pozorovat rozdíly mezi stupni dosaženého vzdělání, viz. Graf 2. Ovšem jejich p -hodnoty nejsou natolik statisticky významné. Veškeré výsledky jsou prezentovány v Tabulce 3.

Tabulka 3: Vztah mezi žárlivostí a zkušeností s nevěrou, dosaženým vzděláním

Regresor	Regresní koeficient (nестandardizovaný)	Waldova statistika T	p-hodnota	Regresní koeficient (standardizovaný)
Zkušenost ne	-10,54	1,07	<0,001	-0,38
Zkušenost ano	0,00			
ZŠ	3,17	1,96	0,05	-0,01
SŠ	1,36	1,33	0,18	-0,6466
VŠ	0,00			

Graf 1: Vztah mezi žárlivostí a dosaženým vzděláním

Na závěr můžeme říci, že můžeme přijmout naši hypotézu o existenci vztahu mezi žárlivostí a zkušeností s nevěrou. Tedy předpoklad, že když má jedinec předchozí zkušenost s nevěrou, tak u něj můžeme pozorovat vyšší pociťovanou žárlivost. Naopak vztah mezi žárlivostí a druhým regresorem, tedy dosaženým stupněm vzdělání, se neprojevil jako statisticky významný. Za důležité považujeme ještě na konec zmínit, že je důležité interpretovat výsledky našeho modelu s ohledem na jeho omezení. Je tedy důležité si uvědomit, že náš model zachycuje pouze omezené množství rozptylu, konkrétně 14,8 %.

Seznam zdrojů:

- Bringle, R. G., & Buunk, B. P. (1991). Extradyadic relationships and sexual jealousy. In K. McKinney & S. Sprecher (Eds.), *Sexuality in close relationships* (pp. 135–153). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Buss, D. M. (2000). *The dangerous passion: Why jealousy is as necessary as love and sex*. Free Press.
- Diotaiuti, P., Valente, G., Mancone, S., Grambone, A., Chirico, A., & Lucidi, F. (2022). The use of the *Decision Regret Scale* in non-clinical contexts. *Frontiers in psychology, 13*, 945669. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.945669>
- Lima, A. B., Köhler, C. A., Stubbs, B., Quevedo, J., Hyphantis, T. N., Koyanagi, A., Marazziti, D., Soares, J. C., Vieta, E., & Carvalho, A. F. (2017). An exploratory study of the heterogeneity of the jealousy phenomenon and its associations with affective temperaments and psychopathological dimensions in a large Brazilian sample. *Journal of affective disorders, 212*, 10–16. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2017.01.022>
- Murphy, S. M., Vallacher, R. R., Shackelford, T. K., Bjorklund, D. F., Yunger, J. L. (2006). Relationship experience as a predictor of romantic jealousy. *Personality and individual differences, 40*(4), 761–769.
- Pavela, I., Banai, B., Šimic, N. (2014). Height and jealousy over partner's ex and a new rival among coupled men and women. *Journal of Evolutionary Psychology, 12*(2-4), 81-95